

ג' בתמוז התשפ"א
13 ביוני 2021
ד"ת 877-2021

לכבוד
עו"ד עביר ג'ובראן דכוור
אדר' דפנה ספורטה

א.נ.

שלום וברכה,

הנדון: בקשת למתן רשות ערר למועצה הארצית – תוכנית מתאר מקומית מס' 605-0150086 שדרוג והרחבת מסילת באר שבע-דימונה-צפע-רותם
סימוכין: בקשת רשות ערר מיום 18.5.2021, החלטת הוועדה מיום 28.4.2021

בפנייתכם מיום 18.5.2021 ביקשתם כי תינתן למרשיכם, עודה אלקדיראת ו-132 אח' (להלן: "המבקשים"), רשות להגשת ערר למועצה הארצית על החלטת ועדת המשנה להתנגדויות של הוועדה המחוזית לתכנון ובניה מחוז דרום (להלן: "הוועדה") מיום 28.4.2021, לדחות את התנגדות מרשיכם לתכנית ולאשר את תוכנית מתאר מקומית מס' 605-0150086 שדרוג והרחבת מסילת באר שבע-דימונה-צפע-רותם בתנאים (להלן: "ההחלטה" ו"התכנית" בהתאמה).

לאחר בדיקת הבקשה, והתייעצות עם יועמ"ש הוועדה המחוזית ולשכת התכנון, החלטתי שאין מקום להיענות לבקשה מן הטעמים המפורטים להלן:

1. ביום 28.4.2021 החליטה הוועדה לדחות את ההתנגדות שהוגשה על ידי מרשיכם נגד התכנית ולאשר את התכנית לתוקף בתנאים.
2. עיקר טענות המבקשים מופנות כנגד החלטת הוועדה לדחות את התנגדותם, הינן בנוגע להריסת בתים רבים הקיימים בתחום המסילה המוצעת, לטובת מסילה אשר צפויה לגרום למטרדים רבים לתושבים ולישובים הסמוכים לאורך תוואי המסילה, מבלי שהם צפויים להנות ממנה כלל, היות ולא מתוכננת תחנת רכבת חדשה בסמוך לישובים אלה, אשר נטען כי בסך הכל מדובר על אוכלוסיה בהיקף של כ-65,000 איש המתגוררים בישובים המוכרים לאורך תוואי המסילה.
3. בבקשה נטען כי נכון לאשר את בקשת רשות הערר, היות ומדובר בתכנית לתשתית ארצית, למסילה אשר אורכה כ-30 ק"מ ואשר משתרעת על פני שטח של כ-14,000 דונם והיא בעלת חשיבות עקרונית, בשל השפעתה הגדולה על האוכלוסיה במקום. נטען כי היקף התכנית ומשמעותה על כלל המחוז ועל האוכלוסיה הבדואית בפרט, הינם נושאים בעלי משמעויות רחבות אשר ראוי כי תינתן אפשרות לתושבים אפשרות להעלות טיעוניהם בפני מוסד התכנון הבכיר ביתר.
4. טענה נוספת בבקשת רשות הערר, הינה כי התכנית מעלה סוגיות בנוגע ליחס בין תשתית לאומית לבין זכויות האזרח והפרט. נטען כי התכנית מתייחסת לשטח כשטח ריק ומתעלמת מהתושבים המתגוררים במקום ומעדיפה את התשתית על פני זכויות אדם ואזרח.
5. עוד נטען כי התכנית מייעדת מאות מבנים להריסה, או שאישור התכנית לא יאפשר הסדרת הבניה בסמוך לתוואי המסילה ולא התנתה את מימושה בפתרונות דיור הוגנים ומוסכמים ולא נבחן תוואי חלופי הפוגע פחות באוכלוסיה המתגוררת בסמוך למסילה.

6. עוד נטען כי התכנית מעלה סויה עקרונית ביחס להכרה בכפרים הלא מוכרים הסמוכים לתוואי הרכבת.
7. נטען כי החלטת הוועדה המסתמכת על החלטות הממשלה בעניין הרכבת לאילת, מעלה שאלות ביחס בין החלטות הממשלה המתוות מדיניות והתלות של מוסדות התכנון בהחלטות אלה. עוד נטען כי החלטת הממשלה עוסקת בקו מהיר עד העיר אילת ולא נטען כי מקטע הרכבת בין דימונה לאילת יהיה אף הוא קו מהיר. נטען כי ישנן דוגמאות מהעולם בהן בקו רכבת מהירה עוברים גם קוים לא מהירים ולכן יש מקום לאשר תחנות רכבת נוספות בין באר שבע לדימונה. נטען כי לא נערך סקר אמן מול האוכלוסיה הבדואית בדבר הצורך בקביעת תחנות נוספות לאורך תוואי המסילה.
8. בהערת אגב יצויין כי ביום 31.5.2021, הגישה המועצה האזורית נווה מדבר ערר בזכות על החלטת הוועדה (ערר 36/21). חלק מטענות המבקשים הועלו גם בערר המועצה ולפיכך התכנית תידון בפני ועדת המשנה לעררים, כפי שאתם מבקשים. יודגש כי מענה מלא לכל הטענות בערר המועצה, ינתן בתגובה לערר ואין מקום להכנס לגופן של טענות בהחלטה בבקשה זו.
9. הפרמטרים הבסיסיים לבחינת בקשות רשות ערר למועצה הארצית, נקבעו בפסק דינו של בית המשפט העליון בעע"מ 3663/02 ועד שכונת עין כרם נ' הוועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז ירושלים, נז(2) 882 (2003):

"דומני שיש להותיר לפרקטיקה את מלאכת עיצובן של אמות-המידה הראויות. יש לפסוע בעניין זה צעד אחר צעד, כאשר כל מקרה ייבחן לגופו לפי נסיבותיו הספציפיות. בשלב זה הייתי מסתפק באמירה הכללית בלי למצות ובלי לפרט, שכדי שתינתן רשות ערעור למועצה הארצית, נדרש שהעניין יהיה חשוב עד כדי הצדקה לערב את המועצה אם בשל היותו בעל השלכה רחבה, אם בשל אופיו העקרוני, אם בשל היותו מלווה ברגישות

ציבורית מיוחדת ואם בשל היותו נתון למחלוקת ציבורית קשה. רק לאחר שיצטבר ניסיון בהחלטות בעניין זה הן של יושבי-ראש הוועדות המחוזיות הן של בתי-המשפט לעניינים מינהליים אשר בפניהם מבוקרות החלטות אלה, תתבהר גם התמונה הכללית, ויהיה ניתן להתוות את השיקולים המרכזיים הנדרשים לעניין ביתר קלות. מובן שעל יושב-ראש הוועדה המחוזית מוטל הנטל להתכבד ולנמק את שיקוליו להיעתר לבקשה שבפניו או לדחותה. נאמן לגישתי זו אפנה לבחון את הנסיבות הספציפיות של המקרה שבפנינו."

כפי שפסק לאחרונה בית המשפט העליון בעע"מ 2098/20 הוועדה המחוזית לתכנון ובניה- מחוז דרום נ' סלמאן אבו קרינאת (פורסם בנבו, 01.11.2020) (להלן: "פס"ד אבו קרינאת"):

"על פי סעיף 110(א) לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה-1965. אכן, בפסיקה לא נקבעו אמות מידה נוקשות בשאלה מתי תינתן רשות לערוך למועצה הארצית לפי סעיף 110, אך אמות המידה המקובלות הן לגבי מקרים המעוררים עניין בעל השלכה רחבה או אופי עקרוני או מלווה ברגישות ציבורית מיוחדת או נתון למחלוקת ציבורית קשה"

בפסק הדין בעעמ 2109/12 זאהי אגבאריה נ' הוועדה המחוזית לתכנון ובניה מחוז חיפה (פורסם בנבו, 21.11.2013), קבע בית המשפט העליון:

"סבורני כי אין לקבל את טענות המערער גם בעניין דחיית בקשתו לערוך למועצה הארצית. בפסיקה לא נקבעו אמות מידה נוקשות בשאלה מתי תינתן רשות לערוך למועצה הארצית לפי סעיף 110 לחוק התכנון והבניה. בית המשפט הסתפק באמירה הכללית כי כדי שתינתן רשות, נדרש שהעניין יהיה חשוב עד כדי הצדקה לערב את המועצה הארצית, אם בשל היותו בעל השלכה רחבה, אם בשל אופיו העקרוני, אם בשל היותו מלווה ברגישות ציבורית מיוחדת ואם בשל היותו נתון למחלוקת ציבורית קשה"
(ההדגשה אינה במקור)

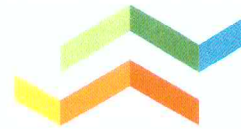
10. החלטת הוועדה כוללת התייחסות מלאה ומפורטת, לטענות אשר עלו בהתנגדות והיא מקובלת עליי במלואה. התכנית עוסקת בהרחבה של מסילה, הקיימת משנות השישים של המאה העשרים ואשר אין מחלוקת כי הוקמה כדין ותואי המסילה הבסיסי נקבע כבר בתכניות מאושרות ברמה המקומית וגם במדרג גבוה יותר.
11. כפי שקבעה הוועדה, תכנית זו יוצרת בסיס תכנוני להרחבת המסילה, על מנת לקדם תוואי רכבת מהירה לעיר דימונה, כחלק מפרוייקט הרכבת המהירה לאילת. טענות המבקשים מתמקדות בהיקף ההריסה וההשפעה על הישובים לאורך המסילה מחד גיסא ובהעדר תחנות חדשות בסמוך לישובים המצויים לאורך המסילה.
12. בהתייחס לטענה הראשונה, הוועדה קבעה כי על פני הדברים, התוואי הקיים והמאושר אינו מאפשר הסדרה של הבניה הבלתי חוקית לאורך המסילה ולא תכנית זו. בהקשר זה, הוועדה הפנתה לפסיקת בית המשפט העליון בפס"ד אבו קרינאת, אשר בו התקבלה עמדת המדינה ובית המשפט פסק:

"אזור תעשייה רמת בקע קיים כבר כיום, ומגבלות הבניה מקורן בשימושים שהותרו עוד לפני התכנית שאושרה, כאשר התכנית נושא דיונו תואמת תכנית מתאר גבוהה יותר בהיררכיה, היא תמ"מ 23/14/4. התכנית נועדה לאפשר להעביר מתקנים ביטחוניים ממרכז הארץ, ולאשרר או "לאזרח" מגבלות שהוטלו לפני למעלה מארבעים שנה על ידי הוולמ"ב (על סמכויות הולמ"ב ראו ע"מ 2408/05 הושעיה ישוב קהילתי כפרי של אגוד המושבים נ' מדינת ישראל-משרד הביטחון [פורסם בנבו] (4.2.2007)). מפסק דינו של בית משפט קמא עשוי להשתמע כי לא ניתן לממש את התכנית בשל קיומה של בניה בלתי חוקית, וכי אישור תכניות ומימושן כרוך בפינוי בניה בלתי חוקית בתחום המגבלות. לכך השלכות רוחב אשר חורגות מגדר התכנית נשוא הדיון, שהרי קשה להלום כי כל עוד לא נמצא פתרון התיישבותי לא ניתן לקדם או לממש תכנית. למעשה, כך קבע בית משפט קמא בפסק דינו, בציינו כי העובדה שהמשיבים בנו על מקרקעין שלא כדין אינה יכולה להכתיב את המצב התכנוני. הלכה עמנו כי התכנון אינו אמור "לרוץ" בעקבות הבניה בשטח, אלא להיפך, וקשה להלום כי 76 נפשות ב-15 מבנים יעכבו תכנית בעלת היבטים לאומיים-אסטרטגיים של העתקת מפעלים ומתקנים ביטחוניים ממרכז הארץ. גבולותיו של הישוב המוכר והמתוכנן אבו קרינאת נקבעו בהתאם למגבלות הבניה באזור התעשייה רמת בקע, וקשה להלום כי תינתן למערערים מעין זכות וטו על התכנית".

הדברים הברורים שאמר בית המשפט העליון ביחס למתן רשות ערר, בנסיבות בו התכנון המאושר והקיים הוא אשר מטיל הגבלות, אשר יש בהן כדי להקשות ואף למנוע הסדרה במקום של בניה בלתי חוקית, נכונים ומתאימים גם לטענות בבקשת רשות ערר זו.

13. בהתייחס לטענה בדבר הצורך בהוספת תחנות חדשות לאורך תוואי המסילה, אשר ישרתו את האוכלוסייה הבדואית המתגוררת באזור, הוועדה התייחס לסוגיה זו בהחלטתה וקבעה:

עוד מציינת הוועדה כי הוועדה המחוזית כבר נתנה דעתה בנושא זה, במסגרת הדיון בהפקדת התכנית, והחליטה בהחלטת ההפקדה מתאריך 22.7.2019 כי התכנית תותאם הנדסית באופן שיאפשר תחנות רכבת נוספות. זאת כפי שנכתב בסעיף 12 בהחלטה: הוועדה קובעת עוד כי התכנית תותאם הנדסית באופן שיאפשר תחנות רכבת נוספות. לפיכך, הוועדה סבורה כי אין צורך לשנות את התכנית המופקדת היות ואין מניעה הנדסית כי בעתיד תיבחן הקמת תחנה באזור נשוא ההתנגדות. יחד עם

זאת, הוועדה ערה לכך כי מטרת התכנית הינה שדרוג המסילה הקיימת לצורך יצירת תנועת רכבות מהירות ואילו להוספת תחנות לאורכה יש משמעויות תפעוליות אשר יש לבחון במסגרת הבחינה הכוללת של צורך והצדק לתחנות. עוד יצוין, כי תכנית ד/265/03/11 "מסילת ברזל לבסיס נבטים והיישוב ערערה בנגב", המאושרת מתאריך 18.4.2013, כוללת תחנת נוסעים בין ערערה בנגב לבין בסיס נבטים המיועדת לשמש, בין היתר, את תושבי ערערה בנגב והסביבה לרבות אבו תלול. בנוסף, בימים אלו נבחנת ע"י המועצה המקומית ערערה בנגב, במסגרת תכנית חדשה לאזור תעסוקה בערערה בנגב, אפשרות של הוספת תחנת נוסעים בתוואי מסילת ב"ש-דימונה הקיימת. בנוסף, קוראת הוועדה למשרד התחבורה לקדם תשתיות למערכת תחבורה עתידת נוסעים (מתע"ן) בכביש 25 לשיפור שירות התחבורה הציבורית עבור התושבים לאורכו.

משמעות הדברים היא, שאין מניעה להוסיף תחנות נוספות לאורך תוואי המסילה בתכנית אחרת, ככל שימצא שיש לכך הצדקה תכנונית והוספת תחנות נוספות כבר נבחנת במספר ישובים או בסמוך אליהם. תכנית זו עוסקת במסילה לרכבת מהירה, מקובל לקבוע מרחקים משמעותיים בין תחנות של רכבת מהירה ומיקום התחנה בדימונה, הינו המיקום הנכון, גם לצורך מתן מענה לחלק מהישובים הבדואים לאורך המסילה, זאת מבלי לשלול את האפשרות להוספת תחנות נוספות, כולל מעבר קוים שאינם מהירים בתכנון נפרד.

14. המבקשים שמים יהבם על גודל האוכלוסיה והשפעת התכנית על אוכלוסיה זו, כהצדקה בפני עצמה למתן רשות ערר. טענה זו אין לקבל. בהתאם לפסיקת בית המשפט העליון, השאלה אם יש הצדקה לתת רשות ערר, צריכה להיקבע בהתאם לטענות המבקש ולא בהתאם לעצם היות התכנית בעלת השלכות רחבות (שם דובר על תכנית מתאר כוללת לעיר חדרה)

בע"מ 5937/14 אברישמי אניאט ו- 14 אחרים נ' יו"ר הוועדה המחוזית לתכנון ולבניה חיפה (פורסם בנבו, 19.07.2015):

"- המערערים טוענים כי "הנימוקים שהועלו כתמיכה ל'בקשת רשות ערר' נוגעים לעניינים בעלי השלכה ציבורית רחבה וכלל ארצית", ועל כן לטענתם היה על המשיב 1 ליתן למערערים לערוך למועצה הארצית (לפי סעיף 110(א)(2) לחוק התכנון והבניה). דעתנו בסוגיה זו שונה. לא התרשמנו כי המקרה דנן מעורר השלכות רוחב, נושא אופי עקרוני, מלווה ברגישות ציבורית מיוחדת או טומן בחובו טעמים אחרים אשר מצדיקים מתן רשות ערר (ראו: עע"ם 3663/02 ועד שכונת עין כרם נ' הוועדה המחוזית לתכנון ובניה מחוז ירושלים, פ"ד נז(2) 882 (2003); עניין בראון, בפסקה 19)."

וראה גם עת"מ (מינהליים מרכז) 12091-06-15 אחמד סאלח נ' יו"ר ועדת המשנה לעררים של המועצה הארצית (פורסם בנבו, 21.03.2016)

"בהתאם לדין, לא די בכך שהתוכנית חלה על היקף תא שטח גדול (ראה גם עת"מ 57408-06-14 דליה אזוב ואח' נ' יו"ר הוועדה המחוזית לתכנון ובניה ירושלים ואח' (פורסם בנבו, 9.6.2015) או אפילו אין די בכך שמדובר בתוכנית מתאר לרשות מקומית (עע"מ 5937/14 אברישמי ואח' נ' יו"ר הוועדה המחוזית לתכנון ולבניה - מחוז חיפה (פורסם בנבו, 19.7.2015) כדי להעניק רשות ערר. בפסק דין בעניין אברישמי, דובר על תכנית מתאר לעיר חדרה שבאה להחליף תכנית מלפני למעלה מ-75 שנה, ושם הועלו טענות בקשר להיקף השטח הציבורי שהוקצב בתוכנית ובקשר לצפיפות שנקבעה בתוכנית, בדומה לטענות המועלות בענייננו. בית המשפט העליון דחה את הערעור ובלאו הכי, לא ראה בשאלות אלו שאלות שיש בהן השלכת רוחב, או שאינן עקרוניות או שאינן בעלות רגישות ציבורית מיוחדת, ולכן, לא אפשר את הערר. 47. כאמור, גם גודלה וגם חשיבותה

של התוכנית אינה מהווה, לכשעצמה, עילה למתן רשות ערר. מי שמבקש להגיש את הערר חייב לשכנע בתחילה את יו"ר הוועדה המחוזית ואחר כך את בית המשפט כי טענותיו בהתנגדות שהגיש, מעוררות שאלות בעלות השלכה עקרונית וציבורית רחבה."

15. מבלי לפגוע באמור לעיל, בהנתן שהוגש ערר בזכות על ההחלטה, ע"י הרשות המקומית הרלוונטית, יש בכך טעם נוסף שלא לאשר את בקשת רשות הערר, שכן הגורם הציבורי הנבחר ואשר מייצג את ציבור תושבי המועצה, מצא לנכון להביא את העניין בפני ועדת המשנה לעררים ומשכך אין מקום לתת רשות ערר לגורמים פרטיים, או לארגוני מגזר שלישי, המבקשים לעלות טענות בשם כלל אוכלוסיית האזור ולמעשה מרביתם מבקשים לעסוק בעניינם האישי ובהשלכות התכנית על בניה בלתי חוקית בתחום מגבלות הבניה.

16. מבלי להמעיט בחשיבות טענות המבקשים, ביחס לכל הטענות המפורטות בבקשת רשות ערר, החלטת הוועדה בתוכנית אינה מעלה סוגיות עקרוניות כלשהן, או נושאים בעלי חשיבות כלל-אזורית או כלל-ארצית, או מחלוקת ציבורית קשה **ביחס לתכנית דנן** (ראה לעניין זה גם את פסה"ד בעת"מ 1638/03 עזבון המנוח שאוליאן סולימן ואח' נ' הוועדה המחוזית ת"א ואח', בעת"מ 2200/07 הוועד המקומי אזר ואח' נ' ועדת הערר המחוזית ואח' וכן את עע"מ 5239/09 אדם טבע ודין ואח' נ' הוועדה המחוזית לתכנון ובנייה מרכז ואח').

17. לאור כל האמור, עמדתי היא כי אין מקום או הצדקה לאישור בקשת מרשיך לרשות ערר בפני המועצה הארצית והבקשה נדחית.

בכבוד רב,
עודד פלוס
יו"ר הוועדה המחוזית דרום

העתק:

מר תומר גוטהלף - מתכנן מחוז דרום
ד"ר רחל קטושבסקי - סגנית מתכנן מחוז דרום
מר טל פודים - סגן מתכנן המחוז (פרוייקטים לאומיים ומרחביים), מחוז דרום
עו"ד ניר שטרן - היועץ המשפטי לוועדה המחוזית מחוז דרום
גב' ליבי מנבדה - ממונה ועדות, לשכת תכנון מחוז דרום
גב' יפה אפרתי - מזכירת ועדה מחוזית, לשכת תכנון מחוז דרום
ד"ר יובל קרפלוס - ממונה (ראש תחום), לשכת תכנון מחוז דרום
אדר' נעמי ספיר מנחם - מ.מ. אדריכלית המחוז דרום
מר מיכה קוטלר - יועץ ללשכת התכנון מחוז דרום
ועדות משנה לעררים - מינהל התכנון